

וכו' מפני תיקון העולם".

ותמחה הגמרא: וכי הלכה זו תקנת חכמים היא **מפני תיקון העולם!**?

הלא הלכה דאורייתא היא! דכתיב [שמות כב ד]: "כי יבער איש שדה או כרם, ושלח את בעירה, ובער בשדה אחר **מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם**"! (11)

אמר [תירץ] אבוי: אכן דין גביית ניזקין בעידית מן התורה הוא. ומה ששנינו שהוא "מפני תיקון העולם", לא צריכא לומר כן אלא לרבי ישמעאל, דאמר: מדאורייתא רק ב"דניזק שיימינן".

קא משמע לן משנתנו, שתיקנו חכמים מפני תיקון העולם, שיהיו אנשים נזהרים מלהזיק בגופם או בממונם, להחמיר באופן השומא של גביית הניזקין, ושיימינן אפילו בעידית דמיזיק.

דהיינו, אם היתה הזיבורית של המזיק מעולה ושוה כעידית של ניזק, הרי שעל אף שמדין תורה היה המזיק משלם את הנזק רק מהזיבורית שלו, כיון שהיא שוה לעידית של

ניזק, בכל זאת, מפני תיקון העולם, תיקנו חכמים שישלם המזיק מעידית של נכסיו.

ומפרשינן: מאי רבי ישמעאל [היכן מצינו את דברי רבי ישמעאל] שאומר מדאורייתא בדניזק שיימינן.

דתניא: זה שנאמר בתורה: "מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם", היינו, שתהא השומא של גביית הנזק לפי מיטב [עידית] שדהו של ניזק, ומיטב כרמו של ניזק, דברי רבי ישמעאל.

רבי עקיבא אומר: לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית. ולהלן יבואר שלדעת רבי עקיבא הניזק גובה מעידית של מזיק מדאורייתא.

וקל וחומר למזיק את ההקדש, שגובה מעידית.

והניחה הגמרא עתה, שלפי רבי ישמעאל "מיטב שדהו של ניזק", פירושו: תשלום הנזק לפי הערך של ערוגה השמינה ביותר שבשדות הניזק, (12) ולפיכך פרכינן:

שאם שילח אדם את בהמתו, ואכלה ערוגה של בית סאה בשדה חברו, שמין את הערוגה היפה שבכל שדה הניזק, ונותן לו המזיק את דמיה, ואפילו היתה הערוגה שנוקה ערוגה כחושה. רש"י.

ומה שהביא לטעות במילתיה דרבי ישמעאל, ולא מפרש שגובה קרקע המשובחת כעידית דניזק, היות ומתוך תשובתו של רבי עקיבא "לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית" משמע שרבי ישמעאל מחמיר על המזיק בשום דבר יותר מרבי עקיבא. ורבי עקיבא השיב לו

משאר דיני המשנה, שהרי נאמר עליו "מפני תיקון העולם" בפני עצמו. וראה בהקדמת המאירי לפרקין, שהנושא הראשון הוא "דיני הנכסים לענין פירעון", והשני במוצא מציאה וכו'; והמהרש"ל צידד, שרש"י לא גרס "מפני תיקון העולם" קמא, וראה שם במהר"ם שי"ף.

11. בבבא קמא ה א, למדו מכאן, שכל הניזקין גובין בעידית.

12. א. משמע עתה, שכוונת רבי ישמעאל לומר,